

We geloven in een God die hemel en aarde schiep, maar het daar niet bij liet. We geloven in een God die zelf komt, die bij mensen wil zijn. Die daar een uiterst ongewone en tegelijk uiterst gewone vorm voor heeft gevonden: Hij wil *in een mens bij* mensen wonen, en Hij wil *als Geest van deze mens in* mensen wonen. We geloven dat God gekomen is in Jezus Christus en in zijn Heilige Geest. We vertrouwen op zijn advent. We zijn gegrepen door een God die Zoon en Geest en Vader wil zijn.

Nu is advent niet alleen geloven dat God zelf gekomen *is*. Het is ook geloven dat Hij *nog moet komen*. Advent is niet alleen herinnering aan zijn komst, maar ook voorbereiding op zijn komst, elk jaar opnieuw. Daar sluit onze ervaring bij aan, want hoe vaak hebben we niet het gevoel dat Hij nog zo weinig gekomen is in onze wereld. Waar is de God die onder ons wil wonen? Waarom is het goed en nodig steeds ook weer om zijn komst te vragen?

Laat ik u meteen geruststellen: het eerste antwoord dat vanuit de bijbel op deze vraag te vinden is, gaat niet over zonde. Zonde is het tweede antwoord, dat komt straks. De bijbel vertelt allereerst het verhaal van God die een volk kiest. Hij wendt zich tot een volk om *daar* dingen te doen die Hij elders niet doet, om *daar* een lamp te ontsteken dat ook voor de andere volken een licht zal zijn. Hierbij is duidelijk, dat God elk volk tot zegen wil zijn, dat Hij tot elk mens wil komen. Maar Hij begint bij één mens, bij één groep mensen, *en komt dan dus via hen tot de anderen*. Hij komt tot Abraham, Izaak en Jacob, en komt dan als God van Abraham Izaak en Jacob tot Mozes – komt dan als God van Abraham Izaak, Jacob en Mozes tot de profeten – komt dan als God van Abraham Izaak en Jacob, van Mozes en de profeten tot de apostelen – en komt zo Hij als de God van Abraham, Izaak en Jacob, van Mozes en de profeten en de apostelen tot u en mij. Ik kan dit ook in één naam samenvatten: Hij komt tot ons als Vader van Jezus. Volgens de bijbel heeft God voor deze weg gekozen, om zo te komen.

Deze keuze betekent, dat Hij niet onder alle mensen altijd even persoonlijk aanwezig is. Daarmee is Hij elders niet geheel afwezig, maar om zijn persoonlijke aanwezigheid te vinden moet je je aansluiten bij de groep die Hij is gaan roepen en verzamelen. Dat is zijn volk, Hij roept het vanaf Abraham. Gods keuze om zo te komen betekent nog iets: dat Hij zelf tot ons moet komen wil Hij gezicht voor ons krijgen. Buiten deze persoonlijke relatie – dus alleen vanuit de schepping gezien – blijft God een schim, met veel onduidelijke en ook dubbelzinnige trekken. Een Schepper is mooi, maar nog geen Vader. Scheppen is nog geen komen. Bovendien, als God tot mijn ouders gekomen is, is Hij daarmee nog niet tot mijn dochter gekomen. En als Hij tot het oude Israel gekomen is, is Hij daarmee nog niet tot Japan, of het huidige Israel gekomen.

Hier is een eerste reden waarom God op veel plaatsen nog moet komen. Die geldt ook voor de plaatsen waar Hij al eerder kwam, want Hij kan en wil *verder* komen. Hij wil niet alleen bij ons aankloppen, Hij wil de belangrijkste persoon in ons leven worden. Alleen zo kan Hij ons helemaal gelukkig maken. Hij wil de relatie die Hij is aangegaan verstevigen. Advent kan daarbij helpen! Ik onderstreep nogmaals dat dit door de bijbel niet verbonden wordt met zonde. Nergens wordt gezegd dat Israel uitverkoren werd *omdat* alle volken gezondigd hebben en zij nu via één volk licht en verlossing krijgen.

Maar nu moet dat vervelende woord toch vallen; zonde is wel een tweede reden. Zonden werpen blokkades op tegen het komen van God. Zonden hebben twee effecten: ze houden hem op afstand

of keren zich tegen hem als Hij toch komt. Dit dubbeleffect hebben ze overigens tegelijk in intermenselijke relaties. –De eerste schriftlezing, uit Exodus, geeft hier een treffend beeld van. God heeft een groep mensen uit hun omgeving weggeroepen; Hij heeft hen uit Egypte uitgeleid. (Een God die alleen schept doet niets.) Nu wordt het de grote vraag, of God zelf met dit volk mee zal gaan. Of stuurt Hij alleen een bode, bv een engel? Mozes bidt God zelf mee te gaan. Anders ontbreekt het mooiste, het beste, ook in de uitstraling naar andere volken. Maar God antwoordt, dat zijn aanwezigheid onder het volk hen zou verschroeien. Waarom deze harde woorden?

Omdat God niet goed bij mensen kan zijn die tegen zijn goede wil ingaan. De Tien Geboden waren nog niet geland of de mensen hadden al een Gouden Kalf gemaakt. Daarmee lag meteen het eerste gebod aan gruzelementen. God zegt: 'Jullie willen met mij verder, maar nog voor we getrouwd zijn gaan jullie al vreemd. Zo kan ik niet met jullie mee'. Zonden saboteren de relatie met God. Wie liegt, maakt zich onbetrouwbaar; wie begeert maakt de liefde gretig en hol; en ga zo maar door. –Mozes smeekt God dan om toch zelf met zijn volk mee te reizen naar het beloofde land. God zegt het uiteindelijk toe, maar op enige afstand: de tent waar Hij bivakkeert staat buiten het kamp van de Israëlieten, en alleen Mozes kan met God praten.

Ja, zonden houden God van ons af. Hoe erger het zondigen, hoe groter de afstand. Die afstand valt niet weg als Hij toch komt. De afstand kan alleen wegvallen als de zonden worden weggenomen, en daarvoor zijn tenminste berouw en vergeving nodig. We zien dat bij Mozes. We zien het nog meer bij Jezus. Als God toch komt, in de goedheid die Jezus betoont, stuit Hij op weerstanden, en die lopen zo hoog op, dat Hij wordt weggewerkt. Dat begint al met zijn geboorte.

Het is dus niet onbegrijpelijk dat God nog niet overal is waar Hij wil komen. En daarom blijft Advent actueel en nodig. Maar nu is het hoog tijd de andere kant in het oog te vatten. Ook al is nog veel van Gods aanwezigheid toekomst voor ons, er is ook al veel verleden, en heden. God *heeft* geschapen en *schept*, elke dag opnieuw. God *is* gekomen en Hij *komt*, in Jezus en zijn Geest. Er *is* een groep mensen samengeroepen en uitgeleid, en die wordt nog steeds samengeroepen en uitgeleid, zoals op dit uur. Ook als u of ik God persoonlijk weinig ervaren, is ons al zoveel gegeven dat aan zijn komst herinnert en vertrouwen wekt voor een volgend komen! Neem de bijbel. De bijbel is het Woord van God dat niet God zelf is, ook niet het vleesgeworden Woord van God. Maar wat een schitterend getuigenis van God en zijn menswording! Zijn Geest heeft tientallen mensen in eigen omstandigheden geïnspireerd om te getuigen van zijn komst in hun leven. Wat een lange, lieve, hartverscheurende brief van de Heer, wat een belofte van verder komen. Of neem de liturgie, bv die van Advent. Elk jaar nemen we een paar zondagen apart de tijd om ons voor zijn komst open te stellen. Wat een bescheiden maar mooi middel om hem te helpen verder tot ons te komen en bij ons te wonen.

Zo zou ik kunnen doorgaan. Laat ik alleen nog het belangrijkste noemen dat mij hier aan de komst van de Heer herinnert. Door te komen in Jezus en zijn Heilige Geest heeft God getoond het liefst onder en in *mensen* te willen wonen – wel, u *bent* hier. Ondanks grote teruggang in geloof in onze samenleving bent u hier nog steeds. U blijft komen om hem tot u te laten komen. *U* bent de meest levende herinnering aan zijn komst. U slaat het Boek weer open en viert opnieuw deze liturgie. U bent blijven bidden en zingen en klagen. Dat is geweldig, een reden tot grote dankbaarheid.

Onze kerk is nooit een paleis geweest en inmiddels is het niet veel meer dan een stal. Maar we hebben een Heer die zich niet schaamt om ook te komen als Hij daar alleen ontvangen wordt. Inmiddels lijkt er meer plaats voor hem op de velden dan in de herbergen, meer buiten de kerk dan erbinnen,

meer in de derde wereld dan in de eerste. Alleen waar dit door u of mij veroorzaakt is, zal Hij afstand nemen, van ons, tot wij omkeren, in spijt en met de wil tot herstel. En overal waar het een 'geërfde situatie' is, bij ons, of bij anderen zoals onze kinderen en kleinkinderen, zal Hij met nieuwe ontferming komen, al beschikt Hij daarvoor dan over teruggelopen middelen. Daar is in een tijd van bezuiniging wel iets bij voor te stellen. Toen ik hier predikant werd, had protestants Den Haag nog een kleine dertig predikantsplaatsen; toen ik vertrok waren dat er maar achttien meer; nu ik opnieuw naar de cijfers kijk, zijn dat er binnenkort nog zeven of acht. Maar u bent er nog! Ik heb u dat te weinig gezegd, maar heb het altijd zo gevoeld en hopelijk ook zonder woorden regelmatig aan u teruggegeven: u bent zijn woning, misschien bent u in de loop van de tijd steeds meer de gebrekkigheid gaan zien van de woning die u hem te bieden hebt, maar Hij koestert u aan zijn hart.

De Heer aanvaardt het nederigste onderkomen. Zelfs als we niet veel meer hebben dan een voerbak, legt Hij zich daar met liefde neer. Als de kapel moet worden ingeleverd, komt Hij in onze huiskamer. En als wij onze hele aardse tent moeten opbreken, komt Hij nog, en nu voorgoed.